

באת מערכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העומד בהתהוותו נקוק להבהרת אתגרות, לביהון הצעות, להקלת פרכים.
 "באת-מערכות" נוצרה על ידי מקום להבטת הרפורמי והיפוטיו של קהל הקוראים והיא = האגן. אצל באתו זו יוכל הקורא הער, החורף לבאות הכוח והמילוי משימותיו, להגיב על אולגים אתגרים, לערער על הנחות מקובלות ולהיות יוצר הצעות מחבלות ואתקלות.

להכשרת מפקדים בקורס מ"פים

חדשה) מהוות, כידוע, תנאי להעלאת בדרגה. לא נהיר לי כיצד משתיתים תכנית אימונים בקורס מ"פים על בעיות סעד, חינך, אפסניה, נוהלים וכיוצא באלה. ספק אם בכלל ניתן ללמד בעיות יום-יומיות אפורות במגרת של קורס. הקורס היעיל ביותר לתכלית זו היא היחידה עצמה, בה רוכש המפקד נסיון בבעיות אלה ובאחרות, כי עמדו פנים-אליפנים עם המציאות. נוהל הזמנת שטחי-אימונים, הוראות בטחון, נוהל גיפוק ציוד, הדיווחים למיניהם וכ"ו — מתפרסמים בפקודות-מטכ"ל ובפנקסי-שדה וצריך רק לעיין בהם. אך מכאן ועד להכנסת נושאים אלה כלקחים והישיגים בקורסים למפקדי חיל-רגלים עוד הדרך ארוכה. אגב אורחא, כיצד מתכון הכותב להקנותם בקורס? ע"י הרצאות?

אין זה נכון שבימי שלום יש להכשיר מפקדים בעיקר בבעיות יום-יומיות המטרידות את המפקד בלי הרף. אינני מניח כי י.מ. התכון לכך ברצינות, שהרי כל בר-בירב יודע כי בימי שלום יש להכשיר המפקדים למלחמה, קודם כל ומעל לכל לחימה, לפיקוד על יחידות, בכל צורות הקרב ובתנאי קרקע משתנים, ומלאכה זו נעשית בעיקרה בבסיסי הדרכה ארציים, בהם מרוכזים האמצעים הדרושים, ואשר בכוחם להקנות תורה מוסמכת ואחידה לכלל המפקדים של צה"ל.
 הקורסים דחוסים, לרוב, בחומר רב-היקף ה-

ב"במת-מערכות", חוברת צ"ה, ייחד סרן י. מויאל את הדיבור על הכשרת מפקדים בקורס מ"פים. לדעתו יש להכשיר את המ"פ בראש ובראשונה בנושאים הבאים:

1. הכרת נוהל הזמנת שטחי-אימונים, הוראות בטחון, שיטות פיקוח ודיווח.
2. בעיות אפסנאות.
3. סעד
4. חינך.
5. שיפוט.

את שאר הידיעות, שמשך הקורס אינו מאפשר להקנות, יש להקנות בהשתלמויות מרוכזות, ע"י האנשים המתאימים שבגדוד או בחטיבה". לא הייתי בא לטעון נגד הכותב לולא כתב "שאר הידיעות". למה כונתו ב"שאר הידיעות"? האם נתכון ל"תטל"גים ולתרגילי הביצוע שבקורס? ואולי ל"שניהם כאחד? כלום לאלה יקרא "שאר הידיעות"? מבלי להפחית מערכם של הנושאים שהעלה סרן י. מויאל, החשובים כשלעצמם, הרי הסי-הם שמקומם ב"שאר הידיעות" ולא ההיפך. י.מ. סבור כי כך הוא הדבר בכל קורס, ללא הבדל דמתו, וטוען לשיטה זו אף בקורסי מ"מים ומ"כים.

נכון הוא כי המפקדים לדרגותיהם חייבים לקבל הכשרה מתאימה בנושאים אלה. אומנם מקבלים הם הכשרה זו בהתאם לתכנית ליקודם הקצין. למשל, השתלמויות בחוק-צבאי (ענתה בחוקת השיפוט ה-

של קורס המ"פיים. אך בנקודה אחת הריני תמים — דעה עם סרן י. מויאל, הקובע בעצמו את סולם העדיפויות: מוכרח לדעת, צריך לדעת, רצוי לדעת. מ. יעקובויץ רב-סרן

מוקנה בפרק זמן קצר, יחסית. לכן יש הכרח להתרכז בעיקר, לדגול בשיטת עדיפויות ולבכר נושא מסוים על משנה. אין בכונתי, ואף איני מוסמך, להיות שופרו

הערות למאמר „טוב יכול להיות טוב יותר“

(„מערכות“ צ"ד — יולי 1955)

אחד מחילי הכתה, שעדיין אינו יודע את הטעינה הנכונה.

לשלב 5. — נוסף על ציון הטנח ע"י המדריך יש ללמד את החייל להעלות ולהוריד את הגררה גם לפקודה „הוסף 100!“ „הורד 200!“ וכו', מאחר שבתנאי־שדה פקודות אלו תנתנה בשעת בקרת האש ע"י המ"כ.

לשלב 7. לפקודה „קום!“ אין לעבור למצב „נוח“. הן הקימה עצמה דומה לזינוק בתחרות־ריצה ולכן תעשה תוך ריצה קלה של צעדים מספר. נוסף על כך, בהיות החייל בשדה, תחת אש, הן לא יקום ויעבור לנוח, אלא יקפוץ וירוך, ולכן יש להרגילו כבר מלכתחילה שבקימו מיד יפתח בריצה.

לשלב 4. יש להדגיש שאת הכדורים פורקים לתוך יד שמאל — סיבוב הרובה עם גחוונו שמאלה, ופריקת הכדורים לתוך היד. אין לתת לכדורים להתפור, משום שאי הם מתלכלכים או אובדים — בעיקר בשעת הפריקה בלילה.

„סרן יעקב“ (מילואים)

במידה ואנו שואפים להפוך את מערך השיעור לשלב של שיעור אידיאלי, ונכנסים לפרטים, כפי שעשה זאת אותו מאמר, הרי שיש להעיר מספר הערות:

לשלב 2. — הצגת תכלית.

(א) את הקישור לשיעורים הקודמים, עדיף להעשות לפני הצגת מטרת השיעור. על ידי כך יוכנס החייל לאוירת השיעור וינתן לו בסיס שיהיה מובן לו, ושממנו אפשר להמשיך הלאה.

(ב) את הקישור לשיעורים הקודמים טוב לעשות ע"י שאלות לחניכים. לדוגמא: ש. מהו משקל הרובה? ת. — 3,9 ק"ג ללא כידון. ש. — מהו הטנח היעיל של הרובה? ת. — 440 מ' למטרה בודדת; 600 מ' למטרה מקובצת.

יש להוסיף עוד מספר שאלות שתגענה בקצרה בכל הנושאים שנלמדו. יש לכתוב בגוף המערך הן את השאלות והן את התשובות. אפשר לשלב בשלב זה גם הצגת שכנוע: ביצוע טעינה של חייל מאומן וביצוע של

בתחום הדין והמשפט נצבא

להיות בעל נסיון (לא השכלה) צבאי, ובודאי גם נסיון־חיים קטן בהרבה מאשר איש-מילואים, טוראי (או סג"מ קבע) בגיל מבוגר יותר.

על כן: כל זמן שהחברות בבית־הדין איננה נקבעת על פי פור, או לפי תור — אלא לסמכות הממנה ישנה האפשרות לבחור בשופטים — אין לדעתי, הצדקה לסטות מהנהג הקיים.

נאשם צעיר, טירון בצבא וב"דרכי צבא, ירגיש עצמו בידיים נאמנות יותר, כשיראה גם „אחד כ" מוהו" בין השופטים.

(ב) „התנהגות מביישת“ — „התנהגות כלתי הו" למת“.

ארשה לעצמי להתחסם למאמרו של נשיא בית־הדין הצבאי העליון בגליון צ"ד, ולחליק על כמה מהנהגותיה, אם כי לא ישבתי ולא התנסיתי עד כה בבית־דין משני עברי הדוכן.

(א) הביטתי מדבריו של אלוף־משנה נ. שדמי, שמטיל הוא ספק ביעילותה של אותה פסקה בחוקת תש"ח, המחייבת שבהרכבו של כל בית דין צבאי לפחות שופט אחד יהיה בעל דרגה צבאית שווה להדרגתו של הנאשם.

לדעתי, התופעות המצדיקות את החששות ש"מביע אל"מ שדמי אינן מחוייבות מציאות בכל מקרה. להיפך — יכול אני לציין אפשרויות שונות משלו. למשל, אם ישב בדין סרן צעיר, יכול הוא

לא שוכנעתי שיש הבדל של ממש בין שני הירושאים, אלא אם כן ישנה כאן הגדרה שרירותית של דרגת ההתנהגות השלילית. ולעצם הסעיף:

כבר לפני שנים, כאשר עיינתי לראשונה בחוקת תש"ח, ושמעתי את ההרצאות הראשונות — הקשיתי רבות על סעיף זה. לימדתי אחר כך זכות על קיומו של סעיף זה באפשרות הגמישות שפסקה זו נותנת לשופטים, בבואם להכריע במקרים מסופקפים, מקרים אשר אין סעיף בחוקה החל עליהם, אבל הנראים — בעיני השופטים — בכל זאת כראויים לתגובה או עונש.

ע"י כך ניתנה אפשרות למנגנון המחוקק לרשום לפניו מקרים שלא נכללו משום מה עד כה ברשימת העבירות, ולמנגנון השפיטה למנוע "המלטות העברין בין שורות החוק".

(ג) "הצמדת" חייל לדרגה, ו"צמידות" דרגת טוראי לחייל כעונש.

השולל את זכות-הקיום של הוראת "גרוש מ"

הצבא, אינו צריך — לדעתי — למצוא לה תחליף בהצעה הנ"ל.

(1) אין לנו זכות לשלול מבן-אדם (והרי כולנו גורסים כי חייל הוא כזה) את האפשרות להיטיב את דרכו — "לחזור בתשובה", ולתפוס מחדש עמדה לפי התנהגותו המחודשת וכשרונותיו. כמוכן, אין המדובר במקרים שיש בדבר משום סכנה ליחידה או לציבור בכללו, אבל על מקרים אלו עונה ה"עונש המקסימלי".

(2) איש היודע כי "איך שלא אעשה ומה שלא אעשה, אני לא אוכה לשבח ולעליה, ועל כן — שב ואל-תעשה" — עלול להשפיע השפעה שלילית ביותר על סביבתו, ונוכחותו ביחידתו מן ההכרח שתחזור תחת סמכות דרגת-הפיקוד הישירה ה"נמוכה" — בגלל עליונות ידיעותיו של האיש ויכולתו. על כן יש לבקש למקרים נדירים אלה פתרון מיוחד, אולי בכיוון תנאי-חיים מיוחדים ל"נידון, שירתיעו אחרים מללכת בדרכיו.

י. פ.

בשולי התחיקה

חוק לתיקון דיני עונשין (דרכי ענישה) תשי"ד — חוקת השיפוט תש"ח.

יוכל להתבע עליה לבתי-הדין של הצבא ויהיה צפוי לאותו העונש אשר היה צפוי לו בבתי-הדין הכלליים.

בבתי הדין הכלליים, כלומר בבתי המשפט של המדינה, ינהגו השופטים בעת הטלת העונש לפי הוראות החוק שבא לתקן את דרכי הענישה, ואילו בבתי-הדין הצבאיים ינהגו אחרת. מכאן שתיוצר הפליה בין חייל שנותן דינו בפני בית-משפט כללי ובין חייל הנותן דינו על אותה עבירה עצמה בפני בית-דין-צבאי. היתכן?

סעיף 40 מחוק לתיקון דיני עונשין המפרט סעיפים שונים מפקודת החוק הפלילי, 1936, ומחוקים אחרים, שדנו בדרכי ענישה ושבוטלו ע"י המחוקק עקב החיקוק החדש, אינו מזכיר כלל את חוקת-השיפוט וכאילו מתעלם מקיומה.

נוצר, איפוא, מצב שהתקנות בחוקת-השיפוט החדש בדרכי ענישה גשארן בתקפן (כי לא בוטלו) והגן מנגודות להוראות החיקוק החדש ואין להפעילן במקביל.

החיקוק החדש מושתת על מחקרים קרימינולוגיים מודרניים ושמנו מעיד עליו כי בא לתקן את דרכי הענישה. אך המחוקק סתם ולא פירש מה

בעיות רבות, חשובות ומסובכות, מתעוררות תוך עיון בחוק לתיקון דיני עונשין (דרכי ענישה) תשי"ד בשאלת יישומו לחוקת השיפוט תש"ח.

לפי סעיף 43 מהחוק:

"הוראות חוק זה חלות בין על עבירות על פקודת החוק הפלילי, 1936, ובין על עבירות לפי כל דין אחר".

לפי פקודת הפרשנות "דין" כולל את חוקת השיפוט תש"ח, והמונח "בית-המשפט" כולל בית-דין צבאי, כי "בית-המשפט — כל בית-משפט מוסמך בישראל", משמע הוראות החוק חלות גם על כל העבירות לפי החוקה ומחייבות את בית-הדין-הצבאי הבעיה מחריפה כאשר העבירה, עליה נתבע החייל בפני בית-דין-צבאי הוזרמה לחוקת-השיפוט והועברה לשיפוט צבאי מפקודת החוק הפלילי, 1936, או מהחוק הפלילי הכללי שחל במדינה ע"י הוראות התקנה 97 מהחוקה. תקנה זו אומרת:

"כל חייל אשר במסגרת הצבא, או עקב השתייכותו לצבא, עבר עבירה שנענשים עליה לפי החוק הפלילי הכללי הקים, או שיהיה בתוקף במדינה מזמן לזמן, ושההשתייכות לצבא אינה משחררת במפורש מהאחריות לעבירה כזו —

מצבו המשפחתי, מצבו הכלכלי ומצב בריאותו של הנאשם ובני משפחתו, ועל נסיבות פרטיות מיוחדות, אם ישנן, שהביאוהו לידי עבירה. בית המשפט חָב לדרוש תזכיר זה, אם בדעתו לגזור עונש מאסר, שלא-על-תנאי, לתקופה העולה על שנה אחת. אין הוראה מקבילה בחוקת-השיפוט. אפשר להמשיך ב"דוגמאות נוספות, של הבדלים בדרכי הענישה לפי החוק וחוקת-השפוט.

יתכן ובית-הדין-הצבאי העליון יתבקש לעמוד על בעיות אלה ויפסוק הלכות בנידון. אך אין זה מן הנמנע שהמחוקק יתן דעתו למצב שנוצר ויקבע במפורש דרכי ענישה אחידים או מקבילים או אף מוגדרים אם ימצא טעם לכך.

ויפה שעה אחת קודם.*

יצחק הכהן סגן-אלוף

בטבת תשט"ו (1.1.56) מצא פתרון לבעיה זו ודן על כך במיוחד בסעיף 541, המדבר על תחולת חוק לתיקון דיני העונשין (סעיפים 1-5, 1-7 עד 11) גם לגבי חוקת השיפוט תש"ח וגם לגבי תשט"ו.

הדין לגבי התקנות הדנות בדרכי ענישה שבחוקת-השיפוט? התנגשות רעיונות בולטת נראית תוך השוואת סעיף 15 של החוק לתקנה 102 לחוקת-השיפוט: היוצא מהכלל ב"חוק" מהוה את הכלל ב"חוקה". בעוד החוק דוגל בכלל של עונשים חופ-פים, צמודה חוקת-השיפוט להלכת עונשים מצטבר-רים.

הגורמים המנייים בתקנה 103 לחוקה ושהוכחת לפחות אחד מהם הוא תנאי להפעלת סמכות בית-הדין-הצבאי לשחרור העברין על תנאי, אינם נזכרים כלל בסעיף 18 מהחוק. בניגוד לנאמר בתקנה 103 מהחוקה, מקנה החוק סמכות מלאה לבית-המשפט להטיל, תמורת מאסר, מאסר-על-תנאי. לפי סעיף 19 מהחוק רשאי בית-המשפט, לפני שיטיל עונש, לדרוש תזכיר בכתב של קצין מבחן על עברה.

(סוף מעמוד 85)

היו אורחיה של אלכסנדריה, בה נתקיימה אותו זמן אחת התחרויות על אליפות הכדור-סל. המשלחת האיטלקית בקרה בבית-הקברות-הצבאי ליד אל-עלמיין על-מנת לכבד את זכר התללים האיטלקיים. במוצאי ה-2 ביוני, בשלב הסיום של תחרויות כדור-הסל, הואיל נשיא מועצת המיניסטרים עבדול נאצר להעניק לכל חברי המשלחות, בשדה התח-ריות, את מדליית ההוקרה הספורטיבית המצרית.

במוצאי ה-3 ביולי התכנסו כל המשלחות, וכל משתתפי תחרויות הכדור-סל, באולם מלון "קונ-טיננטל" לסעודת הסיום התגיגית המסורתית. השי-תתף בה גם סגן-נשיא מועצת המיניסטרים המצרית, ו"האזירה היתה ידידותית ונעימה ביותר".

אשר לתחרויות כדור-הסל, הנחילה הקבוצה ה-אמריקאית בהתחרות הגמר תבוסה לקבוצה המצרית לאחר האבקות נמרצת ביותר. התוצאות הסופיות היו כדלהלן: — (1 ארה"ב — 5 נצחונות. 2 מצרים — 4 נצחונות. 3) יון — 3 נצחונות. 4) צרפת — 2. 5) הולנד — 1. 6) סוריה — 0.

המושב הבא יתקיים במונקו — או בפורטוגל, באם נסיכות מונקו תסרב לשאת בתפקידי ארגון המושב. ישיבתו של הועד המבצע תתקיים בתקופת הביניים באיטליה.

שלושת "קרבות-החמש" שימשו נושא לבחינה מעמיקה על ידי הועדות המתאימות. נקבעו תקנות שונות — ביניהן, למשל, שלגבי "קרבת-החמש" האזרי יקבעו 2 סולמי סיוג נפרדים: האחד ל-מטוסי סילון, והאחר למטוסי בוכנה.

לפי הצעת הנשיא תורברון, בחרה האסיפה ב"סיום המושב, פה אחד כבחר-כבוד בוועד-הבינלאומי של אספורט-צבאי את נשיא מועצת המיניסטרים המצרי, קולונל עבדול נאצר. "הלו קיבל לראיון את חברי המשלחות ב-2 ביוני, הודה להם על ה"בחרה והביע את מיטב איחוליו לעבודתו העתידה של הועד".

במשך ימי עבודתן הספיקו המשלחות לבצע תכנית עשירה של ביקורים וטיולים. במשך יומיים